

SODIŠČE

I. SESTAVA SODIŠČA

I. STOPNJA

- na I. stopnji sodijo okrajna in okrožna sodišča
- na okrajnem sodišču v skrajšanem postopku sodi **sodnik posameznik**, zaradi pospešitve postopka
- na okrožnem sodišču v rednem kazenskem postopku **sodi senat**, velja **načelo zbornosti**
  - pri kaznivih dejanjih za katera je predpisana kazen od 3 do 15 let zapora sodi senat z 1 profesionalnim sodnikom in 2 sodnikoma porotnikoma (prisedniki)
  - pri kaznivih dejanjih za katera je predpisana kazen nad 15 let zapora sodi senat z 2 profesionalnima sodnikoma in 3 sodniki porotniki (prisedniki)
- senat vodi predsednik senata, ki je naključno izbran
- sodnike porotnike na glavno obravnavo povabi sodna uprava
- če sodišče zaseda v nepopolni zasedbi, sodba pade
- na glavne obravnave v pomembnejših primerih, ki trajajo dlje časa, se lahko povabi več profesionalnih sodnikov in več porotnikov, da se nadomeščajo, če bi kateri izmed sodnikov ali porotnikov tekom glavne obravnave izpadel, da ni treba glavne obravnave začeti znova

II. STOPNJA

- na II. stopnji sodi Višje sodišče
- za Višje sodišče velja načelo zbornosti, sodi senat, sestavljen iz 3 stalnih sodnikov

III. STOPNJA

- na III. stopnji sodi Vrhovno sodišče
- za Vrhovno sodišče velja načelo zbornosti, sodi senat sestavljena iz 5 stalnih sodnikov, razen:
  - senat 3 sodnikov odloča o zahtevi za izredno omilitev kazni
  - senat 7 sodnikov odloča o zahtevi za varstvo zakonitosti zoper odločbo Vrhovnega sodišča

II. PRISTOJNOST

- **pristojnost** je pravica in dolžnost sodišča, da opravlja procesna dejanja in odloča v kazenskih zadevah
- določbe o pristojnosti so kogentne narave, stranki se ne moreta dogovoriti, da bo za sojenje v določeni zadevi pristojno drugo sodišče
- sodišče mora samo paziti na svojo pristojnost, pristojnosti pa lahko ugovarjata tudi stranki
- najpomembnejši sta **stvarna in krajevna pristojnost**, pri čemer je stvarna pristojnost pomembnejša od krajevne

STVARNA PRISTOJNOST

- **stvarna pristojnost** je pravica in dolžnost sodišča, da odloča v določeni kazenski zadevi glede na težo kaz. dejanja
- stvarna pristojnost je na I stopnji razdeljena med **okrajna in okrožna sodišča**
- **okrajna sodišča** so stvarno pristojna za kazniva dejanja, za katera je zagrožena denarna kazen ali kazen zapora do 3 leta, razen za kazniva dejanja zoper čast in dobro ime, ki so bila storjena s tiskom, po radiu ali televiziji
- **okrožna sodišča** pa so stvarno pristojna za kazniva dejanja za katera je zagrožena kazen 3 ali več let zapora
- **ugovor stvarne pristojnosti** pa je mogoče podati kadarkoli v postopku

KRAJEVNA PRISTOJNOST

- **krajevna pristojnost** je pravica in dolžnost stvarno pristojnega sodišča, da odloča o kazenski zadevi glede na njeno navezavo na sodno območje
- **redna krajevna pristojnost** se veže na kraj, kjer je bilo kaznivo dejanje storjeno ali poskušeno, ali kraj, kjer ima obdolženec stalno ali začasno prebivališče, ali kraj, kjer je bil obdolženec prijet
- tako določena pristojnost včasih ni smotrna, zato se upošteva še nekatere druge okoliščine, ki nas pripeljejo do **izredne krajevne pristojnosti**, ki posegajo tudi v stvarno pristojnost
- izredna krajevna pristojnost se ugotavlja po medsebojni zvezi, če ni mogoče ugotoviti krajevne pristojnosti se pristojnost odredi ali prenese

- **ugovor krajevne pristojnosti** je mogoče vložiti do pravnomočnosti obtožnice v rednem postopku, v skrajšanem pa do začetka glavne obravnave

SPOR O PRISTOJNOSTI

- med sodišči lahko pride do spora o pristojnosti, ki je ponavadi **negativen**, samo izjemoma pa **pozitiven**
- **negativen spori o pristojnosti** pomeni, da sodišče misli, da ni pristojno za določeno zadevo, zato pošlje zadevo sodišču, ki naj bi bilo pristojno – če se sodišče, kateremu je bila zadeva poslana kot pristojnemu, ne strinja z odločitvijo prvega sodišča, sproži kompetenčni spor

III. IZLOČANJE SODNIKOV

- iz sojenja je mogoče v **konkretni kazenski zadevi izločiti sodnika**, za katerega so podane **okolščine, ki vzbujajo sum v njegovo nepristranskost** – če so podani izključitveni ali odklonitveni razlogi
- **izključitveni razlogi:**
  - če so podani izključitveni razlogi, je sodnik izločen že po samem zakonu
  - ko sodnik izve, da je podan izključitveni razlog, mora takoj prenehati z vsakim delom in to sporočiti predsedniku sodišča, ki odredi dodelitev zadeve drugemu sodniku
  - če sodnik ne sporoči predsedniku sodišča, da so podani izključitveni razlogi, lahko stranki zahtevata izločitev sodnika do konca glavne obravnave
  - izključitveni razlogi so:
    - če je sodnik sam vpleten v zadevo oškodovan s kaznivim dejanjem
    - če je sodnik osebno povezan z udeleženci kazenskega postopka
    - če je sodnik sodeloval v predhodnih fazah iste kazenske zadeve
- **odklonitveni razlogi:**
  - sodnik je izločen, če to zahteva katera od strank, ker meni, da so pri sodniku podane okolščine, ki vzbujajo sum v njegovo nepristranskost (*osebno prijateljstvo, znanstvo, sovražstvo, daljno sorodstvo...*)
  - tako izločitev je mogoče predlagati le do začetka glavne obravnave
  - ko sodnik izve za odločitev se začne se postopek rekurzije, v katerem mora imeti sodnik možnost, da se izjavi o okolščinah zaradi katerih naj bi bil izločen

POJEM GLAVNE OBRAVNAVE

I. POMEN GLAVNE OBRAVNAVE

- potem ko obtožnica postane pravnomočna, pride kazenski postopek v naslednjo fazo – glavno obravnavo
- po ZKP ni mogoče skrajšati ali poenostaviti postopka, tako da bi opustili glavno obravnavo ali jo skrajšali
- samo po opravljeni glavni obravnavi lahko pride do izreka kazenske sodbe
- glavna obravnava je **središčni stadij postopka**
- glavna obravnava je **strogo formaliziran stadij postopka**
- ZKP določa pogoje, pod katerimi se glavna obravnava opravi in tudi sam potek glavne obravnave
- glavna obravnava namenjena je izvajanju dokazov, na podlagi katerih se potem izreče sodba
- večina dokazov se izvede na glavni obravnavi – **izvajanje dokazov** mora biti korektno, kontradiktorno, neposredno, ustno, hkrati pa se morajo varovati procesna jamstva obdolženca
- **končni cilj glavne obravnave** je **izrek sodbe** oz. odločitev ali je kaznovalni zahtevek države upravičen ali ne
- glavna obravnava naj bi bila **najbolj akuzatorni del mešanega postopka**, vendar v resnici sploh ni tako zelo akuzatorna kot se zdi na prvi pogled, ne bi zdržala primerjave z glavno obravnavo v akuzatornem postopku
- glavna obravnava je močno **v rokah predsednika senata** in **aktivnost strank je bolj navidezna** in ima le majhen pomen za končni izid postopka
- to je zato, ker predsednika senata zavezuje instruktorska maksima, zaradi katere je dolžan iskati resnico o kaznivem dejanju in odgovarja za sodbo
- stadij glavne obravnave se **deli na 2 dela:**
  - priprava na glavno obravnavo
  - glavna obravnava

PRIPRAVE NA GLAVNO OBRAVNAVO

- priprava na glavno obravnavo je **tehnična faza postopka**, ki je v celoti v rokah predsednika senata

I. FORMALNO PROCESNO VODSTVO PRI PRIPRAVAH

- v okviru formalnega procesnega vodstva predsednik senata opravi nekatere **formalnosti**
- predsednik senata **določi dan, uro in kraj glavne obravnave**
- predsednik senata mora **povabiti vse osebe, katerih navzočnost je na glavni obravnavi obvezna**: obdolženec, zagovornik, tožilec, oškodovanec, zakoniti zastopnik ali pooblaščenec oškodovanca, priče in izvedenci (*osebe se v vabilu opozori na posledice, ki jih bo imela njihova odsotnost*)
- treba je upoštevati, da se mora **obdolžencu vabilo na glavno obravnavo vročiti tako**, da mu ostane med vročitvijo vabila in dnevom glavne obravnave **najmanj 8 dni pa pripravo obrambe**
- predsednik senata lahko z odredbo **odloži dan glavne obravnave**, odložitev je možna le pred začetkom glavne obravnave, po začetku glavne obravnave se glavna obravnavna preloži ali prekine

II. MATERIALNO PROCESNO VODSTVO PRI PRIPRAVAH

- v okviru materialnega procesnega vodstva predsednik senata sprejema odločitve, ki se neposredno nanašajo na odločanje v kazenski zadevi
- predsednik senata **pregleda spis** in če ugotovi, da so v njem **obvestila in zapisniki, ki jih je treba izločiti v skladu z 83. členom, izda sklep o njihovi odločitvi** – taka procesna rešitev popolnoma neustrezna, saj bi morali biti ti zapisniki in obvestila v tem trenutku že izločeni, če jih izloči šele predsednik senata, se z njimi seznanijo, zaradi česar pride do psihične kontaminacije; spis bi bilo treba formirati in očistiti že prej
- predsednik senata lahko že **pred glavno obravnavo sprejme tiste dokaze, ki jih ne bo možno izvesti na glavni obravnavi** in če je dovolj, da se na glavni obravnavi prebere samo zapisnik o njihovi izvedbi – če priča ali izvedenec, ki še nista bila zaslišana, ne bosta mogla priti na glavno obravnavo, predsednik senata odredi njuno zaslišanje izven glavne obravnave; zaslišanje izvede sam ali pa ga poveri kakemu drugemu sodniku, članu senata
- predsednik senata **odloča o dokaznih predlogih strank in oškodovanca**, ki naj bi se izvedli na glavni obravnavi – predsednik lahko senata dokazni predlog sprejme ali zavrne:
  - **predlog zavrne**, če meni da izvajanje dokaza ni potrebno, vse kar lahko stori stranka v takem primeru je, da dokazni predlog ponovi med glavno obravnavo
  - **predlog sprejme** in priskrbi predlagane dokaze, ki naj bi se izvedli na glavni obravnavi
- zaradi instrukcijske maksime lahko predsednik senata tudi **brez predloga strank odloči, naj se za glavno obravnavo priskrbijo novi dokazi** – o zbiranju novih dokazov obvesti stranke pred začetkom glavne obravnave
- to je popolnoma skregano z logiko akuzatornega postopka, ki zahteva nevtralnost, pasivnost in nepristranskost sodnika ter aktivnost strank na drugi strani
- pri nas **predsednik senata ne more biti nepristranski**:
  - ker se aktivno vplete v zadevo s tem, ko se opredeli, katere dokaze bo sprejel in priskrbel
  - ker lahko sam odloči, naj se za glavno obravnavo priskrbijo novi dokazi, s čimer gre preko interesov strank

GLAVNA OBRAVNAVA

I. POGOJI ZA GLAVNO OBRAVNAVO IN NAVZOČNOST

- **glavna obravnavna se opravi**:
  - če so navzoče vse osebe
  - če so na voljo vsa dokazna sredstva
- **nepretargoma** morajo biti **navzoči**: predsednik senata in sodniki porotniki, nadomestni sodniki, zapisnikar
- **sestava senata** se med glavno obravnavo **ne sme spreminjati**, sicer je treba glavno obravnavo začeti znova
- če **državni tožilec ne pride** na glavno obravnavo, se glavna obravnavna preloži in obvesti višjega tožilca
- **obdolženec** mora biti na glavni obravnavi **osebno navzoč**
- če **obdolženec ne pride** na glavno obravnavo in ne opraviči svojega izostanka, čeprav je bil v redu povabljen, sodeči senat odredi prisilno privedbo, če se obdolženca očitno izmika, se lahko odredi pripor

- izjemoma se **obdolžencu** se lahko **sodi tudi v nenavzočnosti**:
  - če je bil v redu povabljen (*in njegove navzočnosti ni bilo možno zagotoviti z nobenim prisilnim ukrepom*)
  - če njegova navzočnost ni nujna
  - če je navzoč njegov zagovornik
  - če je bil pred glavno obravnavo že zaslišan
- če **zagovornik ne pride** na obravnavo, čeprav je bil v redu povabljen, in ne sporoči pravočasno, zakaj je zadržan ali če brez dovoljenja zapusti glavno obravnavo, sodišče zahteva naj si obdolženec vzame drugega zagovornika
- če **priča ali izvedenec neopravičeno izostane**, se zanj odredi takojšnja prisilna privedba
- obravnavo se lahko začne brez njega z zaslišanjem drugih prič in izvedencev ter se prekine, ko pride na vrsto njegovo zaslišanje, če takojšnja prisilna privedba ni možna

II. POTEK GLAVNE OBRAVNAVE

ZAČETEK ZASEDANJA

- zasedanje začne predsednik senata, ki naznani predmet glavne obravnave in sestavo senata
- predsednik senata preveri ali so prišli vsi vabljeni
- predsednik senata ugotovi identiteto obdolženca
- priče in izvedence se napoti ven iz sodne dvorane, kjer morajo čakati, dokler se jih ne pokliče k zaslišanju
- oškodovanca, ki ni priglasil premoženjskopravnega zahtevka, se pouči, da lahko poda predlog
- predsednik senata obtoženca opozori, naj pazljivo spremlja potek glavne obravnave, pouči ga, da lahko postavlja vprašanja soobtožencem, pričam in izvedencem ter daje pripombe in pojasnila glede njihovih izpovedb

ZAČETEK GLAVNE OBRAVNAVE

- glavna obravnavo se **formalno začne z branjem obtožnice**, ki jo prebere upravičeni tožilec
- za tožilcem ima besedo **oškodovanec**, ki **obrazloži svoj premoženjskopravni zahtevek**.
- **obdolženca se pouči o njegovih pravicah** po 5. členu ZKP – da se ni dolžan zagovarjati in odgovarjati na vprašanja, vendar če se zagovarja, ni dolžan izpovedati zoper sebe ali svoje bližnje ali priznati krivde
- potem ima besedo **obdolženec**, ki ima **pravico odgovoriti na obtožnico**, kar je zelo nenavadno za mešani postopek – problem pa je, da se ne zgodi nič ko obdolženec odgovori na obtožnico, glavna obravnavo odvija popolnoma enako, ne glede na to kako odgovori obdolžene
- ko obramba zavzame stališče do obtožbe, predsednik senata vpraša obtoženca, ali se želi zagovarjati
- če obtoženec izjavi, da se želi zagovarjati, ga predsednik senata zasliši

ZASLIŠANJE OBDOŽENCA

- za zaslišanje obdolženca na glavni obravnavi se **smiselno uporabljajo določbe o zaslišanju v preiskavi**
- obdolženca **zaslišuje predsednik senata**
- najprej se obdolženec **neovirano pripoveduje** o dogodku
- nato **tožilec in zagovornik postavljata dodatna vprašanja** – predsednik senata dovoli ali prepove vprašanje
- **na koncu postavlja vprašanja še predsednik senata**, če so v izpovedi obtoženca vrzeli, nejasnosti ali nasprotja
- če obdolženec noče odgovoriti na posamezno vprašanje, se **prebere njegova prejšnja izpovedba**
- zaslišanje obdolženca je **najbolj inkvizitorni del postopka**
- pri zaslišanju se pokaže, da je **obdolženec objekt kazenskega postopka**, saj se že na samem začetku glavne obravnave lahko obremeni, če bi hoteli na obdolženca gledati kot na subjekt kazenskega postopka, bi morali najprej izpeljati dokazni postopek, na koncu pa dati besedo obdolžencu
- **zaslišanje obdolženca ima dvojno funkcijo**:
  - je pravica obdolženca, zaslišanje mu daje možnost za obrambo in za zastopanje lastnih interesov
  - je dokazno sredstvo zoper samega sebe, ker je najboljši vir informacij o kaznivem dejanju
- obdolženec **ni priča v lasni zadevi**, ima drugačne pravice kot priča – lahko govori resnico, laže ali je tiho

DOKAZNI POSTOPEK

- sodišče mora izvesti dokazni postopek kljub obdolženčevemu priznanju
- izvajanje dokazov mora biti kontradiktorno, neposredno, ustno, varovati se morajo procesna jamstva obdolženca

- dokazovanje obsega **vsaj dejstva, za katera sodišče misli, da so pomembna** za pravilno razsojo
- dokaze lahko **predlagajo stranke ali sodišče** po uradni dolžnosti (*ker ga veže instruktivna maksima*)
- dokazi se lahko predlagajo **do konca obravnave** – glede dokaznih predlogov ni prekluzije
- tisti, ki predlaga izvedbo dokaza, mora **obrazložiti, kaj bo s tem dokazoval**
- **vrstni red izvajanja dokazov** – najprej se izvedejo dokazi, ki jih tožilec, nato se izvedejo dokazi, ki jih predlaga obramba, na koncu se izvedejo dokazi, ki jih po uradni dolžnosti odredi senat
- **zaslišanje prič:**
  - smiselno se uporabljajo določbe, ki veljajo za zaslišanje prič med preiskavo
  - pričo najprej zaslišuje stranka, ki jo je predlagala, nasprotna stranka in nazadnje predsednik senata
  - prič, katerih identiteta se ne sme razkriti, se zaslišijo s pomočjo tehničnih sredstev
  - med zaslišanjem prič, mlajše od 14 let, se izključi javnost
  - ne smejo se zaslišati prič, mlajše od 15 let, ki so bile žrtve spolnega nasilja (*prebere se zapisnik o zaslišanju*)
- **zaslišanje izvedenca**
  - izvedenec poda izvid in mnenje ustno
  - pisno mnenje, dano pred obravnavo, se lahko prebere
- **ogled in rekonstrukcija**
  - ogled in rekonstrukcija se opravita zunaj glavne obravnave, vodi ju predsednik senata
  - stranke in oškodovanec so lahko navzoče
- **listine**
  - na obravnavi se preberejo kot dokaz vse listine, da se ugotovi njihova vsebina
  - zapisnik o hišni preiskavi, zapisnik o osebni preiskavi, zapisnik o prepoznavi, zapisnik o zasegu predmetov, zapisniki o izpovedbah prič (*samo izjemoma se berejo, če ne gre za privilegirane prič*), zapisniki o izpovedbah soobtožencev, zapisniki o izvidu in mnenju izvedencev
- **tehnični posnetki**
  - senat lahko odloči, da se na glavni obravnavi reproducira zvočni ali slikovni posnetek preiskovalnega dejanja
- **predmeti**
  - predmeti, ki lahko pomagajo pri razjasnitvi stvari, se med obravnavo pogledajo in pokažejo obtožencu
  - po potrebi se predmeti pokažejo pričam in izvedencem

BESEDA STRANK

- zaključni govori strank niso krona glavne obravnave, kot bi morali biti – v zaključnem govoru bi moral biti povzetek stališča vsake stranke in predlog sodišču kako naj razsodi
- po končanem dokaznem postopku da predsednik senata besedo **tožilcu, zagovorniku** in nazadnje **obdolžencu**
- **tožilec** v svoji besedi poda presojo dokazov, obrazloži svoje sklepe, poda in obrazloži svoj predlog o kazenski odgovornosti obtoženca, poda in obrazloži svoj predlog o določbah KZ, ki naj se uporabijo, obrazloži okolščine, ki bi jih bilo treba upoštevati pri odmeri kazni, predlaga vrsto in višino kazni (*to je tipičen akuzatorni element, ampak bilo bi bolje, da bi bil na začetku glavne obravnave, ker bi se lahko skrajšal postopek*)
- **zagovornik** poda zagovor, v katerem odgovori na navedbe tožilca
- **obtoženec** govori za zagovornikom, izjavi, da se strinja z njegovim zagovorom in ga po potrebi dopolni
- možne so replike in duplike, ampak zadnjo besedo ima v vsakem primeru obdolženec

KONEC GLAVNE OBRAVNAVE

- ko stranke povejo svoje, predsednik senata naznani, da je glavne obravnave konec
- glavna obravnava se konča:
  - z obsodilne, oprostilne ali zavrnilne **sodbe** (*glej sodba*)
  - s **sklepom** o izdaji sodnega opomina, o zavrženju obtožnice, o izdaji vzgojnega ukrepa mladoletniku, o ustavitvi postopka, če obtoženec med glavno obravnavo trajno duševno zbolí ali umre

III. PROCESNO VODSTVO GLAVNE OBRAVNAVE

MATERIALNO PROCESNO VODSTVO

- materialno procesno vodstvo je **determinirano z načelom materialne resnice**, kar se kaže v tem:

- da mora predsednik senata vsestransko zadevo in dognati resnico
- da predsednik senata odloča o tem, katere dokaze bo izvajal, ni zavezan izvesti vseh dokazov, ki sta jih stranki predlagali, lahko pa po uradni dolžnosti izvede dokaze določene dokaze, če se mu to zdi potrebno
- da predsednik senata vodi glavno obravnavo, daje in jemlje besedo udeležencem
- da se postopek konča, ko sodišče oceni, da je dejansko stanje dovolj razjasnjeno – to je močno orožje za preprečevanje zavlačevanja dokaznega postopka s pomočjo neutemeljenih dokaznih predlogov

FORMALNO PROCESNO VODSTVO

- formalno procesno vodstvo načeloma **ni sporno**
- formalno procesno vodstvo pomeni **skrb predsednika senata za nemoten potek glavne obravnave** – gre predvsem za ukrepe, ki jih sme izvajati predsednik senata v okviru vodenja glavne obravnave
- **v okviru formalnega procesnega vodstva** predsednik senata:
  - skrbi za red v sodni dvorani in dostojanstvo sodišča, v ta namen lahko opominja navzoče naj se dostojno obnašajo, lahko celo odredi osebno preiskavo navzočih, lahko odredi, če reda ni mogoče zagotoviti z drugimi ukrepi, lahko odredi, da se odstranijo osebe, ki motijo red in ne upoštevajo njegovih ukazov
  - zagotavlja navzočnosti oseb, ki morajo priti na glavno obravnavo, pri čemer lahko uporabi tudi prisilna sredstva za privedbo obdolženca in prič

IV. SPREMEMBA ALI RAZŠIRITEV OBTOŽNICE

- vloženo obtožnico je možno na glavni obravnavi **spremeniti** ali **razširiti**

SPREMEMBA OBTOŽNICE

- **obtožnica se spremeni**, če se na glavni obravnavi na podlagi izvedenih dokazov ugotovi, da je dejansko stanje drugačno od tistega, na katerem sloni obtožnica
- tožilec lahko **spremeni opis dejanja** v obtožnici in ga **prilagodi novemu dejanskemu stanju**
- opis dejanja v obtožnici lahko tožilec **spremeni le v kaznivo dejanje iste vrste**, ne pa v popolnoma drugačno kaznivo dejanje (*tatvino lahko spremeni v veliko tatvino, ne more pa je spremeniti v hudo telesno poškodbo*)
- obtožnica se **spremeni ustno** na glavni obravnavi ali pa se glavno **obravnavo prekine, da tožilec pripravi novo obtožnico** in da se obramba pripravi
- če se glavna obravnavo prekine, sodišče določi rok, v katerem mora tožilec vložiti novo obtožnico

RAZŠIRITEV OBTOŽNICE

- obtožnica se lahko **razširi**:
  - če obtoženec med zasedanjem na glavni obravnavi stori kaznivo dejanje
  - če se na glavni obravnavi odkrije prej storjeno kaznivo dejanje obtoženca
- razširitev obtožnice se poda **ustno** na glavni obravnavi, zoper razširjeno ni ugovorov, sodišče lahko prekine glavno obravnavo, za pripravo obrambe
- po zaslišanju strank se sodišče lahko odloči, da bo vsako kaznivo dejanje obravnavalo posebej

V. PRELOŽITEV IN PREKINITEV GLAVNE OBRAVNAVE

- spoštujoč **načelo neposrednosti** in **kontinuitete** bi morala glavne obravnave, bi morala glavna obravnavo teči od začetka do konca nepretrgoma, saj je le tako mogoča neposredna presoja dokazov
- to je odvisno predvsem od tega, kako kvalitetne so bile priprave predsednika senata na glavno obravnavo
- če glavne obravnave ni mogoče izpeljati nepretrgoma se jo lahko **preloži** ali **prekine**
- glavno obravnavo se lahko **preloži, ne da bi jo bilo potrebno začeti znova**, če se v roku 3 mesecev razpiše glavna obravnavo pred istim senatom (*3 mesece je preveč, to je očitna kršitev načela neposrednosti, ki jo je izsilila praksa, zato, da ji ne bi bilo potrebno glavne obravnave začeti znova, prej je bilo samo 1 mesec*)
- glavno obravnavo se lahko **prekine, ne da bi jo bilo potrebno začeti znova**, če se nadaljuje v roku 8 dni pred istim senatom (*če se prekine za eno uro in se potem nadaljuje, se šteje kot da ne bi bila prekinjena*)

VI. JAVNOST GLAVNE OBRAVNAVE

- določbe o javnosti glavne obravnave **uresničujejo ustavno načelo javnosti sojenja**
- ločimo splošno javnost, strankarsko javnost in strokovno javnost
- **splošno javnost** je mogoče izključiti iz glavne obravnave kadarkoli od začetka do konca glavne obravnave – mogoče jo je izključiti za celotno obravnavo ali samo za del

- sodba mora biti vselej javno razglašena, pri obrazložitvi sodbe pa je mogoče javnost ponovno izključiti
- splošno javnost se lahko **izključi če so podani pogoji**, ki jih določa zakon: če je treba varovati tajnost, javni red, moralno, osebno ali družinsko življenje obdolženca, koristi mladoletnika ali je to zahtevajo interesi pravičnosti
- kršitev tajnosti postopka je kaznivo dejanje
- **strankarska javnost** so obdolženec, njegov zagovornik, tožilec, oškodovanec, pooblaščenec
- njih **ni mogoče izključiti** iz glavne obravnave
- samo **obdolženca je mogoče začasno odstraniti**, če soobdolženec ali priča noče pričati v njegovi navzočnosti
- to je skrajni ukrep, ki globoko posega v obdolženčev položaj subjekta kazenskega postopka
- **strokovna javnost** so znanstveni in javni delavci, ki se ukvarjajo s kriminaliteto
- ti smejo biti prisotni na obravnavi s katere je splošna javnost izključena

VI. NAČELO MATERIALNE RESNICE

1. NAČELO MATERIALNE RESNICE V INVIZITORNEM POSTOPKU

- v inkvizitornem postopku sodišče **ne rešuje spora med strankama**, ker strank sploh ni
- bistvena je bila **ugotovitev resnice**, ugotovitev resnice je **končni cilj kazenskega postopka**
- invizitorno sodišče je potrebovalo kazenski postopek zato, da bi spoznalo kaj se je v resnici zgodilo
- najpomembnejši **vir za ugotovitev resnice je bil obdolženec**, skozi njegovo izpovedbo so spoznavali resnico
- obdolženec je bil objekt kazenskega postopka, zanj ni veljala domneva nedolžnosti, ampak **domneva krivde**
- v inkvizitornem postopku je **iskanje resnice zelo radikalno**, utemeljuje celo torturo
- iskanje resnice je **absolutizirano**

2. NAČELO MATERIALNE RESNICE V AKUZADORNEM

- v akuzatornem postopku je **iskanje resnice relativizirano**
- resnica nas zanima le toliko, kolikor nam lahko pomaga pri rešitvi spora, ni pa končni cilj kazenskega postopka
- bistvena je rešitev spora med strankama

3. NAČELO MATERIALNE RESNICE V MEŠANEM POSTOPKU

- mešani kazenski postopek je iz inkvizitornega postopka prevzel **načelo materialne resnice** – iskanje resnice
- iskanje resnice je visok prag zahtevnosti za ugotavljanje dejanskega stanja, presega reševanje spora med strankama
- mešani postopek je razdvojen, ker se **noče odreči iskanju resnice** hkrati pa **hoče razrešiti spor** med strankama
- zato je glavna obravnava organizirana kot spor med strankama, sodišče pa mora ugotoviti resnico
- če hočemo imeti **načelo materialne resnice**, mora imeti **sodišče aktivno vlogo**, ampak v tem primeru **postopek ni organiziran kot spor**, ker so **stranke pasivne**

4. NAČELO MATERIALNE RESNICE NA GLAVNI OBRAVNAVI

- načelo materialne resnice zavezuje **predsednika senata**, ki ima **dolžnost da zadevo vsestransko razčisti in dožene resnico**, pa tudi **ostale državne organe**, ki morajo narediti vse, da bi se ugotovila resnica
- to, da načelo materialne resnice zavezuje predsednika senata predstavlja največji problem v mešanem postopku
- čim je predsednik senata dolžan iskati dejstva in je aktiven, neha biti nepristranski, nevtralen in objektiven
- sicer stranki v postopku lahko predlagata sodišču, naj izvede dokaze, vendar sodišče oceni in se odloči katere dokaze bo izvedlo in katerih ne
- poleg tega pa lahko predsednik senata izvaja po uradni dolžnosti – v skladu s svojim pogledom na zahtevo

5. NAČELO MATERIALNE RESNICE IZVEN GLAVNE OBRAVNAVE

- načelo materialne resnice se raztegne tudi čez predkazenski in kazenski postopek
- bistveni dokazi o zadevi se zberejo v preiskavi in predkazenskem postopku
- na glavni obravnavi se samo še preverja zbrane dokaze in se jih po potrebi še enkrat izvede
- zakon sicer pravi, da načelo velja samo za končno odločbo, ampak v resnici se to zahteva tudi za druge odločbe, samo z nižjim dokaznim standardom

- načelo materialne resnice nas spremlja skozi cel kazenski postopek, saj povsod potrebujemo neko stopnjo verjetnosti, da se je kaznivo dejanje zgodilo

VII. POSLEDICE NAČELA MATERIALNE RESNICE

1. PROSTA PRESOJA DOKAZOV

- nimamo dokaznega prava, kar pomeni, da ni formalnih dokaznih pravil, ki bi določala kako vrednotiti dokaze
- sodnik prosto presoja dokaze, presoja dokazov poteka po notranjem prepričanju sodnika
- zato mora sodnik v sodbi obrazložiti in opisati, kaj ga je prepričalo, da se je tako odločil
- to pa se ne pomeni samovolje sodnika, ker je notranje prepričanje omejeno s pravili logike in psiholoških pravil
- dejstva, ki jih ugotovi sodnik ne morejo biti v nasprotju z zakonitostmi iz drugih področij
- v obrazložitvi sodbe mora sodnik opisati miselni proces, kako je prišel do takih zaključkov
- to sili sodnika v intelektualno delo in je huda kontrola, saj ga stranke in instančno sodišče kontrolirajo
- zato prosta presoja dokazov, ki izhaja iz materialne resnice ni sporna

2. SODIŠČE IZVAJA DOKAZE

- ker sodišče zavezuje načelo materialne resnice, je sodišče tisto, ki izvaja dokaze
- sodišče ima diskrecijsko pravico glede odločanja katere dokaze bo izvedlo
- sodišče lahko izvaja tiste dokaze, ki sta jih predlagali stranki, lahko pa tudi samoiniciativno, po uradni dolžnosti izvaja dokaze, za katere misli, da jih je potrebno izvesti
- to je zelo sporno, ker takoj ko sodišče je aktivno, postane izgubi nevtralnost, nepristranskost in neobjektivnost

3. OBDOLŽENČEVO PRIZNANJE JE TREBA PREVERJATI

- v našem sistemu priznanje ni zadosten dokaz za obsodbo
- potrebno je še dodatno preverjanje, da ne bi postopek deloval preveč inkvizitorno
- vseeno pa je obdolženčevo priznanje najboljši način, da pridemo do resnice, zato ima močno dokazno vrednost
- vedno poskušamo doseči priznanje, ker iz njega lahko izvedemo neko dokončno posledico.

4. NI PREKLuzIJE

- v našem postopku uveljavljanje dokazov ni vezano na roke, kar pomeni, da ni prekluzije
- stranki lahko do konca glavne obravnave predlagata izvajanje dokazov, mogoče jih je predlagati še v pritožbi
- to je tipično za mešani postopek

5. PREDHODNA VPRAŠANJA

- obstajajo vprašanja, ki niso iz stvarne pristojnosti kazenskega sodišča, vendar jih je treba rešiti preden se začne sojenje (*vprašanje lastninske pravice, vprašanje dvojne zakonske zveze...*)
- vsa predhodna vprašanja se rešujejo v kazenskem postopku, o njih odloči kazensko sodišče na podlagi svoje avtonomije, čeprav ni stvarno pristojno za reševanje takih vprašanj
- ker sodišče zavezuje načelo materialne resnice mora dejansko stanje ugotavlja po uradni dolžnosti in po resnici
- kazensko sodišče lahko začasno odloži reševanje kazenske zadeve in počaka na rešitev predhodnega vprašanja

VIII. IZJEME OD NAČELA MATERIALNE RESNICE

1. PREPOVED REFORMATIO IN PEIUS

- ta institut pritožbenega prava omogoča obdolžencu, da vloži pritožbo, ne da bi se pri bal negativnih posledic
- pritožba namreč ne sme spremeniti sodbe v obdolženčevo škodo, samo v njegovo korist
- odločanje v pritožbi je omejeno s tistimi dejstvi, ki so bila predmet odločanja že prvič
- to pride v poštev samo, kadar je bila pritožba vložena s strani obdolženca – če jo vloži tožilstvo, se lahko sodba spremeni tudi v obdolženčevo škodo.

2. DOKAZNA PRAVILA

- načeloma nimamo dokaznega prava, je pa nekaj izjem:
  - nekatera dejstva se smejo dokazovati samo s pravnomočno sodbo
  - natančno je določeno dokazovanje z izvedenci in s strokovnjaki za določeno območje

- obstajajo dokazne prepovedi za dokaze, ki so bili pridobljeni na nezakonit način

SODBA

I. IZREKANJE SODBE

- sodišče sodbo izreče, če spozna, da ni treba:
  - ni treba nadaljevati glavne obravnave za razjasnitev posameznih vprašanj,
  - ni razlogov za zavrženje obtožnice.

Sodba se izreče in razglasi v imenu ljudstva.

Senat izda sodbo po *ustnem posvetovanju in glasovanju*. Za sodbo mora glasovati absolutna večina članov senata. Glasovi predsednika senata, poklicnih sodnikov in sodnikov porotnikov so enakovredni. Posvetovanje in glasovanje je tajno. Pri njem so lahko navzoči le člani senata in zapisnikar. O posvetovanju in glasovanju se napravi poseben zapisnik, ki ni dostopen niti strankam. Sodniki so dolžni varovati potek posvetovanja in glasovanja kot skrivnost.

Ustno glasovanje vodi predsednik senata. Vrstni red glasovanja:

- (1) glasovanje o pristojnosti sodišča,
- (2) glasovanje o morebitnih dopolnitvah postopka,
- (3) glasovanje o drugih procesnih vprašanjih,
- (4) glasovanje o glavni stvari:
  - 1) glasovanje o tem, ali je obtoženo dejanje kaznivo,
  - 2) glasovanje o tem, ali je obtoženo dejanje storil obtoženec,
  - 3) glasovanje o tem, ali je obtoženec kazensko odgovoren,
  - 4) glasovanje o kazni,
  - 5) glasovanje o drugih kazenskih sankcijah,
  - 6) glasovanje o stroških postopka,
  - 7) glasovanje o premoženjskopravnem zahtevku,
  - 8) glasovanje o drugih vprašanjih, o katerih je treba odločiti.

Če je glasovanje neodločeno, se ponavlja, dokler ni dosežena večina. Za obtoženca bolj neugodni glasovi prištejejo k manj neugodnim, da se doseže večina (npr. en član senata gla-suje za kazen 2 leti zapora, drugi za kazen 1 leto zapora, tretji za denarno kazen – glas za 2 leti zapora se prišteje h glasu za 1 leto zapora, rezultat je 2:1 v korist zaporne kazni).

Člani senata so dolžni glasovati o vprašanjih, ki jih postavi predsednik senata. Član, ki je glasoval za oprostitev obtoženca ali razveljavitev sodbe in pri tem ostal v manjšini, ni dolžan glasovati o sankciji, pri čemer se šteje, da se strinja z glasom, ki je najbolj ugoden za obtoženca.

II. RAZMERJE MED SODBO IN OBTOŽBO

Sodba je sodna odločba, s katero sodišče po opravljeni glavni obravnavi odloča o:

- *obtožbi, vloženi zoper obtoženca,*
- *uporabi kazenske sankcije, če je obtoženec spoznan za krivega.*

Obstajati mora identiteta med obtožbo in sodbo – sodišče lahko sodi le o tem, kar tožilec obtožuje (*načelo akuzatornosti*):

- (1) *subjektivna identiteta* = sodba se lahko nanaša le na osebo, ki je obtožena,
- (2) *objektivna identiteta* = sodba se lahko nanaša le na predmet obtožbe, ki ga obsega vložena, spremenjena ali razširjena obtožnica.

Sodba mora odgovoriti na vprašanje, ali je obtoženec storil dejanje, ki je opisano v obtožbi.

Sodišče ne more obtoženca obsoditi za dejanje, ki v opisu obtožbe ni obseženo. Če to stori, obtožbo prekorači in s tem bistveno prekrši določbe k.p. Če se obtoženec pritoži, se sodba razveljavi po uradni dolžnosti.

Če se na glavni obravnavi ugotovi drugačno dejansko stanje od stanja, ki je opisano v obtožnici, mora tožilec opis spremeniti, sicer sodišče obtoženca oprosti obtožbe.

Sodišče lahko obtoženca obsodi za *drugačno k.d.*, če je to dejanje po vsebini in pravni kvalifikaciji bolj ugodno za obtoženca – npr. opis rop se lahko spremeni v opis roparske tatvine.

Sodišče ni vezano na predlog tožilca glede pravne kvalifikacije, ki je opisana v obtožnici. Če meni, da pravna kvalifikacija tožilca ni pravilna, mora opisano dejanje presoditi z vidika zakonskih znakov drugega k.d. Če jih ugotovi, obtoženca obsodi za drugačno k.d.

III. VRSTE KAZENSKIH SODB

1. Obsodilna sodba

Obsodilna sodba je sodba, s katero sodišče obtoženca spozna za krivega. Sodišče jo izreče, ko ugotovi, da:

- je obtoženec storil k.d.,
- je obtoženec kazensko odgovoren – prišteven in kriv.

Z obsodilno sodbo sodišče izreče kazensko sankcijo in odloči o:

- odvzemu protipravne premoženjske koristi,
- stroških k.p.,
- premoženjskopravnem zahtevku oškodovanca,
- objavi pravnomočne sodbe v sredstvih javnega obveščanja.

Če je obtoženec obsojen na denarno kazen, se v sodbi navede rok, do katerega jo mora plačati.

Če je obtoženec obsojen na zapor do 3 let, lahko sodišče izbere vrsto kazenskega zavoda, kjer bo kazen prestajal – izbira lahko med odprtim, polodprtim in zaprtim zavodom.

Če je obtoženec obsojen na zapor od 3 do 5 let, lahko sodišče izbira samo med polodprtim in zaprtim zavodom.

Deklaratorna obsodilna sodba je sodba, v kateri je obtoženec spoznan za krivega, vendar se mu kazen odpusti. Sodišče lahko obtožencu odpusti kazen le v primerih, določenih v KZ. Sodišče *mora* odpustiti kazen obtožencu za k.d. hudodelskega združevanja, če je preprečil izvršitev k.d. hudodelske družbe, jih naznanil ali razkril hudodelsko organizacijo do konca glavne obravnave.

2. Oprostilna sodba

Oprostilna sodba je sodba, s katero sodišče obtoženca oprosti obtožbe. Izreče jo, če:

- (1) dejanje, ki je predmet obtožbe, ni kaznivo,
- (2) so podane okoliščine, ki izključujejo kazensko odgovornost obtoženca,
- (3) ni dokazano, da je obtoženec storil k.d., katerega je obtožen.

Z oprostilno sodbo se obtoženec NE proglasi za nedolžnega. Pravnomočno oproščeni obtoženec se šteje za popolnoma rehabilitiranega – vsak sum glede njegove krivde je popolnoma odstranjen.

V angloameriškem pravu poznajo 2 vrsti oprostilne sodbe:

- oprostilna sodba z dokazano nedolžnostjo,
- oprostilna sodba zaradi nezadostnih dokazov za krivdo.

K.p. se ne more obnoviti za k.d., opisano v izreku pravnomočne oprostilne sodbe. Nova obtožba ni dovoljena (*prepoved ponovnega sojenja o isti stvari*).

3. Zavrnilna sodba

Zavrnilna sodba je sodba, s katero sodišče ugotovi, da niso podani procesni pogoji za kazenski pregon ali manjkajo pravne predpostavke za vsebinsko odločanje.

Sodišče izreče zavrnilno sodbo, če:

- (1) je tožilec v času od začetka do konca glavne obravnave umaknil obtožbo,
- (2) je oškodovanec umaknil predlog,
- (3) 1) je bil obtoženec za isto dejanje pravnomočno obsojen,
2) je bil obtoženec za isto dejanje oproščen obtožbe,
3) je bil k.p. zoper obtoženca za isto dejanje s sklepom pravnomočno ustavljen.
- (4) 1) je bil obtožencu odpuščen pregon z amnestijo ali pomilostitvijo,
2) kazenski pregon ni več dopusten zaradi zastaranja,
3) podane so druge okoliščine, ki izključujejo kazenski pregon.

IV. RAZGLASITEV SODBE

1. Bistvene značilnosti razglasitve sodbe

Predsednik senata razglasi sodbo, ko jo sodišče izreče. V navzočnosti strank, njihovih zakonitih zastopnikov, pooblaščenecv in zagovornika javno *prebere izrek sodbe* in na kratko pove razloge zanj. Navzoči morajo poslušati izrek sodbe stoje.

Razglasitev sodbe se lahko odloži za največ 3 dni. Sodba se razglasi, tudi če stranke, zakoniti zastopnik, pooblaščenec ali zagovornik niso navzoči. Sodba se razglasi brez navzočnosti obtoženca, če:

- ne pride na razglasitev sodbe,
- je bil zaradi nedostojnega obnašanja izključen iz zasedanja.

Izrek sodbe se *vedno* prebere na javnem zasedanju, četudi je bila javnost iz glavne obravnave izključena. Senat odloča, v kakšnem obsegu naj se javnost izključi pri razglasitvi razlogov sodbe.

2. Pouk strankam

Po razglasitvi sodbe pouči predsednik senata stranke o pravici do pritožbe in dolžnosti pred-hodne napovedi pritožbe. Upravičenci lahko pritožbo napovejo takoj po pouku.

Predsednik senata opozori pogojno obsojenega obtoženca na pomen pogojne obsodbe in na pogoje, ki si jih mora držati.

Stranke se obvesti, da morajo do pravnomočnega konca postopka sporočiti sodišču vsako spremembo naslova.

3. Pripor

Če je obtožencu izrečena zaporna kazen, se odredi pripor, če je podan razlog begosumnosti ali ponovitvene nevarnosti.

Pripor se odpravi in obtoženec odpusti ob oprostilni in zavrnilni sodbi, izreku kazenske sank-cije, ki ni zaporna, ter zavrženi obtožnici.

Pred odreditvijo ali odpravo pripora je potrebno zaslišati državnega tožilca.

Če je obtoženec ob izreku obsodilne sodbe na zaporno kazen že v priporu, se pripor podaljša s sklepom do pravnomočnosti sodbe.

Pripri obtoženec lahko zahteva od predsednika senata, da ga s sklepom napoti v kazenski za-vod pred pravnomočnostjo sodbe.

V. PISNA IZDELAVA SODBE

Pisno sodbo je treba izdelati v 30 dneh po razglasitvi.

Če je obtoženec v priporu, je treba pisno sodbo izdelati v 15 dneh po razglasitvi.

Pisno sodbo izda in podpiše predsednik senata. Podpiše jo tudi zapisnikar.

Pisna sodba mora imeti 3 dele:

- (1) *uvod*,
- (2) *izrek*,
- (3) *obrazložitev* – NI potrebna, če noben upravičenec ni napovedal pritožbe in obtožencu ni bila izrečena zaporna kazen.

1. Uvod

Uvod obsega:

- navedbo, da se sodba izreka v imenu ljudstva,
- naslov sodišča,
- priimek in ime predsednika senata ter zapisnikarja,
- ime in priimek obtoženca,
- k.d., za katero je bil obtožen,
- podatek, ali je bil obtoženec navzoč na glavni obravnavi,
- dan glavne obravnave,
- podatek, ali je bila glavna obravnava javna,
- ime in priimek tožilca,
- ime in priimek zagovornika,
- ime in priimek zakonitega zastopnika,
- ime in priimek pooblaščenca,
- dan razglasitve izrečene sodbe.

2. Izrek sodbe

Izrek sodbe (*dispozitiv, tenor*) obsega:

- (1) podatke o obtožencu,
- (2) odločbo, s katero se:
  - 1) obtoženec spozna za krivega dejanja, ki ga je obtožen (izrek obsodilne sodbe), ali
  - 2) obtoženec oprosti obtožbe (izrek oprostilne sodbe), ali
  - 3) obtožba zavrne (izrek zavrnilne sodbe),
- (3) opis dejanja,
- (4) pravno kvalifikacijo dejanja,
- (5) odločbo o stroških postopka,
- (6) odločbo o premoženjskopravnem zahtevku.

3. Obrazložitev sodbe

zajema razloge za vsako posamezno točko sodbe:

- ugotovitev dejanskega stanja in razlogi za takšno ugotovitev,
- določna in popolna navedba, katera dejstva sodišče šteje za dokazana in katera za nedokazana,
- presoja verodostojnosti protislovnih dokazov (*dokazna vprašanja*),
- navedba *odločilnih razlogov pri reševanju pravnih vprašanj*:
  - zakaj je podano k.d.,
  - zakaj je podana kazenska odgovornost obtoženca,
  - razlogi za uporabo posameznih materialnopravnih določb.
- okoliščine, ki jih je sodišče upoštevalo pri odmeri kazni.

V oprostilni sodbi je treba obrazložiti, iz katerih razlogov je obtoženec oproščen obtožbe.

V obrazložitvi zavrnilne sodbe je treba navesti samo procesne razloge za zavrnitev obtožbe.

VI. VROČITEV IN POPRAVEK SODBE

Državnemu tožilcu se vroči overjen prepis sodbe prek pisarne državnega tožilstva.

Sodba se izroči obtožencu in zagovorniku osebno. Rok za pritožbo teče od zadnje vročitve. Če obtožencu sodbe ni možno vročiti, se sodba objavi na oglasni deski sodišča za 8 dni.

Obtožencu, zasebnemu ali subsidiarnemu tožilcu se vroči sodba s poukom o pravici do pri-tožbe.

Če pride pri izdelavi pisne sodbe do pomote, jo predsednik senata s posebnim sklepom popravi na zahtevo strank ali po uradni dolžnosti. Pri bistvenih pomotah teče rok za pritožbo od dneva vročitve sklepa o popravku.